

Rökfrihet inför operation, Primärvården

Rökfrihet i samband med operation är en patientsäkerhetsfråga där primärvården är nyckelaktör.

Bakgrund:

Rökare löper en ökad risk att drabbas av komplikationer såväl under som efter ett kirurgiskt ingrepp. Rökningen påverkar *hjärtats funktion* och ger en *försämrad blodcirkulation* och *försämrad syresättning av blodet*. Den kan leda till *nedsatt lungfunktion* genom ökad slembildning och svårigheter att transportera bort slemmet (bland annat p.g.a. skadade flimmerhår). Patientens minskade rörlighet under och efter en operation ökar ytterligare riskerna för komplikationer. Rökningen påverkar *immunsystemet* och tillsammans med dess negativa påverkan av andra av kroppens funktioner kan det störa *sårläkningen* (Lindström 2008, Thomsen 2010).

Mål:

För att minska riskerna för komplikationer rekommenderas samtliga patienter som ska opereras (all form av elektiv kirurgi) att vara rökfria minst 4 veckor före och 6 veckor efter operation. Vid vissa operationer ska patienten även vara snus- och nikotinfria (plastik- käk och bukoperationer). Om denna målsättning visar sig svår att uppfylla är principen att ju längre rökfrihet som hinns med före operationen desto bättre. Vid akuta operationer ska patienten uppmuntras att vara rökfri i efterförloppet. En bonus är möjligheten att patienten förblir tobaksfri även i framtiden.

Läkare

- Fråga alla patienter om de använder tobak och dokumentera.
- Uppmuntra patienter som använder tobak att sluta. Informera kort om vikten av rökfrihet (tobaksfrihet) i samband med operation. Lämna över broschyren "Fri från tobak i samband med operation".
- Erbjud stöd och hänvisa alla (de som vill sluta och ha hjälp/de som vill sluta på egen hand/de som avvaktar eller avböjer) till tobaksavvänjare i primärvården.
- Hänvisa i första hand till de grupper som startar kontinuerligt eller individuellt, alternativt till Sluta-Röka-Linjen 020-84 20 00. Remiss finns i Cosmic, "Tobaksavvänjning". Aktuella gruppstarter www.lul.se/tobak
- Följ alltid upp frågan om tobaksbruk vid nästa kontakt.

Tobaksavvänjare

- Följ upp alla som hänvisas inom en månad. Upprepa erbjudande till de patienter som inte bestämt sig och erbjud stöd till de som vill sluta på egen hand.
- Dokumentera enligt rutin

- Boka in patienter som vill ha hjälp till ett bedömningssamtal och erbjud den hjälp som patienten har behov av
- Genomför behandling
- Gör sedvanlig uppföljning 3, 6 och 12 mån efter tobaksstopp och anpassa till eventuella behov av extra stöd som kan finnas i efterförloppet av operationen.

Patientinformation i samband med operation

- När du blir opererad är det viktigt att du är rökfri
- När du är rökfri mår ditt hjärta och dina lungor bättre och ditt immunförsvar förbättras
- Sår läkningen blir bättre och du återhämtar dig snabbare
- Rökning påverkar operationsresultatet negativt, komplikationerna blir flera (50 %) och hälsoriskerna ökar. Eftersom även snus försämrar blodcirkulationen så är det viktigt vid vissa operationer att vara helt tobaksfri
- När du slutar röka/snusa blir din operation säkrare

Mer information och bra länkar

- www.lul.se/tobak
- www.slutarokalinjen.org
- www.psykologermottobak.org
- <http://rokfri.1177.se>

Övertygande evidens

"Den ökade risken för postoperativa komplikationer bland rökare är visad i mer än 300 publikationer så det finns en stor förbättrings-potential.

Effekten är klarlagd vid både ortopedi och allmänkirurgi."

David Lindström, Läkartidningen nr 43 2010 volym 107

Ann M Møller, Nete Villebro, Tom Pedersen, Hanne Tønnesen. Effect of preoperative smoking intervention on postoperative complications: a randomised clinical trial. Lancet 2002;359:114–17

Lindström D, Sadr Azodi O, Wladis A, Tønnesen H, Linder S, Nåsell H, Ponzer S, Adami. Effects of a perioperative smoking cessation intervention on postoperative complications: a randomized trial. J. Ann Surg. 2008 Nov;248(5):739-45.

Nåsell H, Adami J, Samnegård E, Tønnesen H, Ponzer S. Effect of smoking cessation intervention on results of acute fracture surgery: a randomized controlled trial. J Bone Joint Surg Am. 2010 Jun;92(6):1335-42.

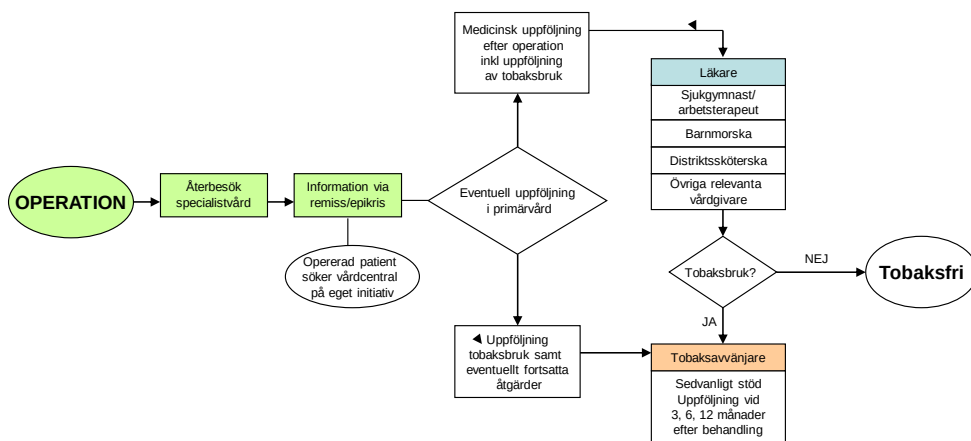
Thomsen T, Villebro N, Møller AM. Interventions for preoperative smoking cessation. Cochrane Database of Systematic Reviews 2010, Issue 7. Art. No.: CD002294. DOI: 10.1002/14651858.CD002294.pub3.

Lindström D, Sadr Azodi O, Wladis A, Tønnesen H, Linder S, Nåsell H, Ponzer S, Adami J. Effects of a perioperative smoking cessation intervention on postoperative complications: a randomized trial. Ann Surg. 2008;248(5):739–45.

RÖKFRI*OPERATION

Postoperativt

Uppföljande insats av rökfrihet skiftar beroende på ingreppet

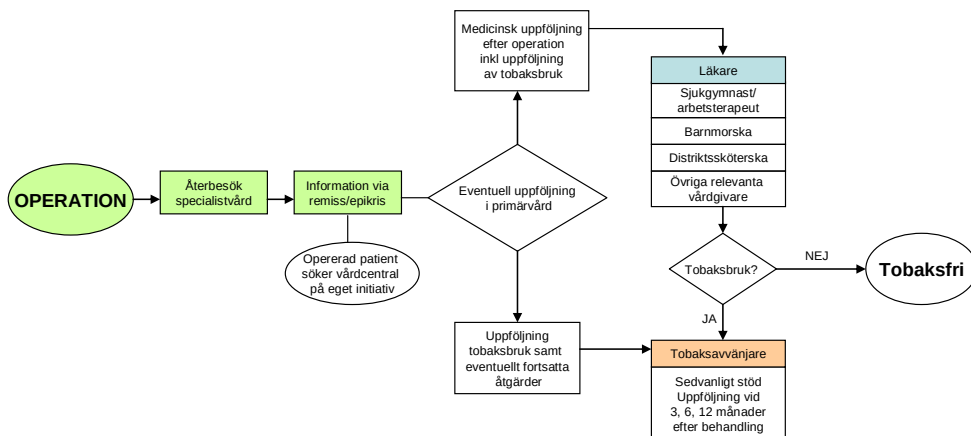
Primärvården

*vid vissa operationer rekommenderas tobaksfrihet

RÖKFRI*OPERATION

Postoperativt

Uppföljande insats av rökfrihet skiftar beroende på ingreppet

Primärvården

*vid vissa operationer rekommenderas tobaksfrihet